

Asia: VN/14302/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta uudeksi ilmastolaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esityksestä

Kuntien vastuulla on paljon päästövähennyksiin tähtääviä ja mahdollistavia toimia kuten energian tuotantoa, liikenteen järjestelyä ja maankäytön suunnittelua. Kunnat ovat myös merkittäviä rakennuttajia ja hankkijoita. Lahden kaupunki tavoittelee hiilineutraaliutta jo 2025. Ilmastotyö on jalkautettu kaikkiin kaupungin yksiköihin ja kaupunkikonsernin toimintaan ja ilmastotyö on tärkeä osa kaupungin kehittämistyötä tarjoten mahdollisuuden edelläkävijän ja ratkaisijan rooliin. On tärkeää että kuntien rooli tunnistetaan ja niiden tarpeisiin ja haasteisiin osoitetaan tukea ja resursseja lain toimeenpanossa.

Hiilineutraaliustavoite ja päästövähennystavoitteet (2 §)

Yhdymme ilmastopaneelin suositukseen nostaa päästövähennystavoitteiden kunnianhimoa, mikäli siihen on mahdollisuuksia.

Valtion viranomaisen ja kunnallisen viranomaisen edistämiselvoite (5 §)

Näemme, että edistämiselvoitteen laajentaminen kunnallisiin viranomaisiin on tarkoituksenmukaista ja antaa tilaa paikallisten mahdollisuuksia ja olosuhteiden huomioimiselle.

Toisaalta parhaan lopputuloksen tapaamiseksi pitkällä aikavälillä monet sekä hillinnän että sopeutumisen kannalta keskeiset haasteet tulee ratkaista ylikunnallisesti. Ilmastotoimien suunnittelussa on voitava huomioida riittävän laajat alueet sekä päästöjen hillinnän että hiilinielujen kasvattamisen näkökulmasta. Tämä on luontevasti hallittavissa maakunta- ja seututasolla. Ylikunnallinen yhteistyö tulisi ottaa huomioon sekä toimenpiteiden toteutuksessa ja mahdollistaa päästölaskennoissa.

Suunnittelujärjestelmä, erityisesti uusi maankäyttösektorin suunnitelma (7–13 §)

Maankäyttösektorin sisällyttäminen suunnittelujärjestelmään on edellytys ilmastolain tavoitteiden toteutumiselle. Olisi kuitenkin hyvä tarkastella myös suunnitelman suhdetta muuhun maankäytön

ohjaamiseen kuten parhaillaan uudistettavaan maankäyttö- ja rakennuslakiin, metsälakiin ja luonnonsuojelulakiin.

Hiilinielujen rooli on korostumassa lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä myös kunnallisessa ilmastotyössä keskeisenä osana asetettuja hiilineutraaliustavoitteita. Maankäyttöä ohjaamalla voidaan vaikuttaa merkittävästi hiilinielupotentiaalin säilymiseen ja kasvattamiseen. Hiilinielujen epätasainen jakautuminen suhteessa alueellisiin päästöihin tulisi huomioida ilmastotyön koordinoinnissa ja seurannassa.

Ilmastopolitiikan seuranta ja ilmastovuosikertomus (15–18 §)

Kuntien päästövähennystoimenpiteiden tehokas kohdentaminen paikalliset olosuhteet huomioon ottaen edellyttää vähintään vuosittain tuotettavia ja alueellisesti riittävän tarkkoja päästöaineistoja. Tällä hetkellä Suomen Ympäristökeskus tuottaa ja kehittää kuntakohtaista päästötietoaineistoa kaikille Suomen kunnille, mikä on edistää merkittävästi etenkin pienempien kuntien mahdollisuuksia suunnitella ja kohdistaa päästövähennystoimiaan resurssitehokkaasti. Taakanjakosektorin päästöjen lisäksi olisi mielekästä tuottaa myös vastaavaa kuntakohtaista ja kartta-aineistona saatavilla olevaa tietoa maankäytön päästöistä. Tällä hetkellä esimerkiksi alueellisia selvityksiä hiilinielujen tilasta tilataan yksittäisinä konsulttitöinä, vaikka aineisto olisi kohtuullisella vaivalla tuotettavissa keskitetysti koko maan laajuudelle kaikkien kuntien käyttöön.

Päästölaskennassa ja seurannassa tulisi enenemässä määrin huomioida myös kulutusperäiset päästöt, jotka tuodaan myös osaksi Syken tekemää päästölaskentaa lähivuosina. Tämä kohdentaisi ilmastotyötä kattavammin kaikkiin todellisiin päästölähteisiin. Kuntien päästöissä huomioidaan tällä hetkellä ns scope 1 ja 2 päästöt, mutta esimerkiksi rakentamisen ja hankintojen päästöistä on vähän kuntakohtaista tietoa, eikä niihin toistaiseksi osata kohdentaa riittäviä toimenpiteitä.

Saamelaiskulttuurin edistäminen, saamelainen ilmastoneuvosto (mm. 14 §, 21 §)

-

Suomen ilmastopaneeli (20 §)

-

Muutoksenhaku (22 §)

-

Esityksen vaikutukset

-

Muita huomioita

Päästöjen kompensointi on jätetty ulos esityksestä. Monissa kunnissa on sitouduttu lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä hiilineutraaliustavoitteen, joka sisältää myös kompensoitovelvoitteen. Myös Lahden kaupungilla on jo alettu suunnitella kompensoitomallia, joka perustuisi ensisijaisesti paikalliseen kompensoitioon kunnan tai maakunnan alueella. Kompensaatiopalveluiden tarjontaan ja hankintaan toistaiseksi liittyvät epäselvyydet olisi syytä ratkaista pikimmiten, jotta kompensointipotentiaali saataisiin mahdollisimman pitkälle hyödynnettyä investointeina aluekehitykseen.

Kulonen Aino
Lahden kaupunki, konsernipalvelut - Ympäristökehitys